

سەردەمی رۆمانتیک

ناخیم فون نارنیم (Achim von Arnim)

نووسەری ئالمانی رۆژی ۲۶ی ژانویەیی ۱۷۸۱ لە شاری برلین دایک بوو و رۆژی ۲۱ی ژانویەیی ۱۸۳۱ لە ویپێرسدۆرف "Wiepersdorf" کۆچی دوایی کردوو. لە بواری زانستی سروشتی و بیرکاریدا دەرسی خوێندوو و سالی ۱۸۰۱ لەگەڵ برینتانو "Brentano" (۱۷۷۸ تا ۱۸۴۲، نووسەری ئالمانی) ناسیایی پەیدا کردوو. سالی ۱۸۱۱ لەگەڵ بیتینا "Bettina" ی خوشکی برینتانو زاموهندی کردوو.

برنتانو کلیم "Brentano, Clemens"

نووسەری ئالمانی رۆژی ۹ی مانگی نۆهەمی سالی ۱۷۷۸ لە ئیرنتبرایت شتاین "Ehrenbreitstein" لە دایک بوو و ۲۸ی ئەوتی ۱۸۴۲ لە ئاشافنبورگ "Aschaffenburg" کۆچی دوایی کردوو. لە بواری پزیشکیدا دەرسی خوێندوو و لە سالی ۱۸۰۰ بەلواوە لە بواری ئەدەببێشدا چالاکي بوو.

"ناخیم فون ئارنیم" و "برنتانو کلیمن" وەك وەچەى نوێى سەردەمى رۆمانتیک، شیعەر و نووسراوە ئەدەبیبیەکانیان لە ناو ئالمادا ناودار بوون. وەك زیندووکردنەوهى سەردەمى سەدەکانى ناوەراست خۆیان بە کۆکردنەوهى کارە ئەدەبیبیە کۆنەکانى ئالمان و ئوروپاوە خەریک کردووە. ئەو دوو نووسەرە بۆ یەکەم جار لە شارى گۆتینگن "Göttingen" ی ئالمان لەگەڵ یەکتەر ئاشنا بوون. لە سالى ۱۸۰۴ تا ۱۸۰۶ بە دووقۆلى کاریان لەسەر چیرۆکیك بە ناوی "کورى شاخ سىحراوى" (Des Knaben Wunderhorn) کردووە. لە پەنا ئەوەشدا ئارنیم لە شارى هایدلېیرگ رۆژنامەیهكى بە ناوی "Zeitung für Einsiedler"⁴⁰ بلأو دەکردووە كە برنتانوش لە کارەکانیدا یارمەتى دەدا.

كاتى برنتانو كۆتايى بە کارە بازارگانیبیەكەى هینا، پینش ئەوهى كارى ئەدەبى بەكا، لە بواری پزیشكى دا دەستى بە خۆیندن كرد. لە شیعەرەکانى داهاوتویدا کتیبىكى بە ناوی عاشقانى تاجى گۆل "den Romanzen vom Rosenkranz" كە لە نیوان سالانى ۱۸۰۲ تا ۱۸۱۲ نووسیوونى، پێكهینا كە لەمۆیدا هونەر و میژوویهكى تاییهتى چیرۆك گیرانەوهى خولفاندووە (۱۸۱۷).

ئارنیم خۆیندنى لە بواری زانستى سروشتى و بىركارى دەست پیکردووە و لە پەناشیدا لەسەر كارى نووسەری بەردەوام بوو. لەگەڵ نووسراوە و شیعەر و رۆمانى ئەواوە نەكراوى "پاریزەرانى تاج" (Die Kronenwächter) سالى ۱۸۱۷، خۆى بە كارى ئەدەبى دیکەشەوه خەریک کردووە.

"کورى شاخ سىحراوى" لە ۹۳۳ لاپەرەدا چاپ كراوە و بە شێوازی كتیبى رۆمانتیک نووسراوە. ئارنیم و برنتانو لە هاوینى سالى ۱۸۰۵ ناوەرۆكى سەرەكى ئەو کارە ئەدەبیبیان دەست پێکرد. لە شارەکانى هایدلېیرگ و كاسلى ئالمان تێكستى شیعەرى عاشقانه، تەسنىف و پەخشانی ئەو نووسراوەیان لە سەرچاوە کۆنەکان کۆکردووە و یەکەم دەقى ئەو

⁴⁰ لە مانگی ئاوریل تا ئاگوستى سالى ۱۸۰۸ ۳۷ ژمارەیان بلأو کردۆتەوه.

كئتيهسان له سالى ۱۸۰۶ دا چاپ كرد، كه پيشكەش به گوته كرابوو. پيشوازي خوينهران لهو كئتيه بووه هوى هاندانى ئهو دوو نووسره بو كارهكانى داهاتووپان.

ناوهرۆكى كئتيى "كورى شاخ سىحراوى" پيكهاتووه له چيروك، ميژوو، كارى دهستى، كارى رۇژانه و شيعرى كوميك. نيزيكه ۷۰۰ تيكستى ناو كئتيهكه، شيعر و نووسراوهى عاشقانهى مەحبوبى سەردەمى رومانتيك پيك دىزن، كه كليساكان، ئاهەنگ و شيعرى خوشەويستى، مەتەلى ميژوويى، شيعر بو سوالكەر و سەرباز، شيعرى كوچ و زور شتى تريش له خو دەگرن.

له پهنا شيعرى نەتەومىي (۱۷۷۸ تا ۱۷۷۹)ى يوهان گاتفريد و يوهان گاتفريد هيزدر (۱۷۴۴ تا ۱۸۰۳) و شاعرى ئینگليزى توماس پرسى "Thomas Percy" (۱۷۲۹ تا ۱۸۱۱)، وهك هاندەر و سيمبوليك بو ئهو دوو نووسره، كهلكيان له تيكست و نووسراوى نيزيك به ۱۴۰ سەرچاوهبتريش وەرگرتوو. ئهو كارە ئەدەبىيە له سى پەرتووك پيكهاتووه و له ميژووى ئەدەبىي ئالماندا جىي تاييەت به خوى بو تەرخان كراوه.

درئزهى هەيه...